

Sportsklubben Falken – årene 1940-2015

Foredrag skrevet av Per Hansen, fremført på årsmøtet 2015

I 1940 var Sportsklubben Falken 15 år. Klubben hadde hatt en eventyrlig utvikling fra starten i 1925. Egen bane, klubbhus, gode ledere og ikke minst en sportslig utvikling som var eventyrlig. Dette lovet godt for klubbens utvikling. Klubben var en av de førende innen AIF.

Så kom krigen, Idretts-Norge gikk til idrettsboikott. I løpet av krigen ble bare enkelte illegale idrettsstevner gjennomført. NS og Tyskerne gjennomførte sine konkurranser, men disse med beskjeden deltagelse og stort sett uten tilskuere.

Så kom freden i 1945. Idretts-Norge våknet opp til et samlet idrettsbevegelse under Norges Idrettsforbund.

Idrettsungdommen kunne igjen konkurrere i et fritt Norge og under frie konkurranser. Og publikum strømmet til konkurransene i en mengde vi aldri igjen får oppleve.

Sportsklubben Falken hadde mistet Reina banen. For skøyter var Trondheim Stadion nå trening og konkurransested.

Hadde vi mistet banen, så hadde vi fått en nyinnmelding som skulle være med å danne gullalderen innen skøyter i Falken. Henry Wahl kom fra AIL, som ble nedlagt som idrettslag.

Mange av de som hadde konkurrert før krigen hadde gitt seg. Mang som fortsatte etter krigen hadde mistet sine beste år som aktive. Henry Wahl var fylt 31 år da krigen sluttet.

Han fikk sin store opplevelse under NM 1947. Dette var et stevne som var enestående på mange måter. Det var mildvær og bløt is. Paddehattene lå spredt utover isflaten. Stadion var fylt til bristepunktet av et forventningsfullt publikum. Det var 33 år siden sist Trondheim hadde fostret en norgesmester. Odd Lundberg, Oslo Idrettslag var favoritt. Det var det andre NM etter krigen og det andre i et samlet idrettsnorge. Ikke rart forventningene var enorme.

Henry var ikke noen sprinter, 48.2 på 500 m. 9 tiendedeler bak Lundberg. På de neste 2 distansene delte Henry og Lundberg førsteplassen på samme tid. De skulle gå i par på 10 000 m. Her måtte Henry vinne for å bli mester. Den gang var regelen den at hadde man 3 distanseseire hadde man vunnet sammenlagt, selv med høyere poengsum.

Henry var beryktet for å gå med lange skjær. På 10 000 m. gikk han med 8 – 9 skjær på langsiden. Han hadde 45 – 46 i rundetid. Da ble han stående ganske lenge på hvert skjær. Det hette seg at han hvilte på hvert skjær. Publikum telte skjærene hans oppover langsiden. I avisreferatet kan vi lese at under den gigantiske 10 000 m. kokte det på tribunen, folk gråt av begeistring. Henry knekte Lundberg på de siste rundene og ble norsk mester.

Henry ble samme året nr.6 i VM, i 1948 nr. 3 i VM og 3. pl i EM 1951, da var han 36 år. Han satte ny pers på 1500 m. i 1952, 37 år gammel.

Vårt andre medlem i Falkentrioen Sverre Farstad, var også med i NM 1947. Han ble nr. 7 sammenlagt. Samme år ble det sølv i VM på Bislet. Hans store år skulle komme året etter

under OL i St. Moritz, i det første OL etter krigen. Der var alle idrettsutøvere samlet i et og samme OL. Sverre var først og fremst en sprinter, men med gode steieregenskaper, slik at han også hevdet seg i allround. Under OL 1948 var han også en av favorittene på 500. m. Men det var på 1500 m. han virkelig lyktes. Med 2.17.6 vant han Falkens første OL gull.

Året etter vant han EM i Davos med Hjallis på plassen bak. Der tangerte han verdensrekorden på 500, Hjallis satte verdensrekord på 10 000 m.

Sverre var en meget allsidig idrettsutøver og fikk Ekebergs Ærespris for kombinasjonen skøyter og vektløfting. Sverre satte den første norske rekorden uansett idrettsgren etter krigen, da i vektløfting.

Den tredje av Falkentrioen var Hjalmar, Hjallis, Andersen. Han vant NM som junior i 1947. Da var han 23 år.

Men det var i 1950, 1951 og 1952 hans virkelige storhetstid var. I den perioden vant han NM EM og VM. Samt tre olympiske gullmedaljer. Hans popularitet var enorm. Under OL i 1952 kunne han ikke bo i olympialandsbyen sammen med de andre norske deltakerne, men måtte bo privat for å unngå all viraken som et opphold i deltakerlandsbyen hadde medført. Han satte verdensrekord på 10 000 m tre ganger. 16.32.6. sto i 8 år. Men det som kanskje var den beste rekorden han satte, var på 5000 m med 8.07.3 på Trondheim Stadion 13.jan. 1951. Været hadde slått om fra sprengkulde til temperatur rundt 0. Isen ga en glimrende gli, men at prestasjonen var enestående viser at nest beste løper fikk 8.30.8.

Hjallis var også en allsidig utøver, som hevdet seg i både sykkel og roing. Han fikk Ekebergs Ærespris for kombinasjonen sykkel/skøyter

Han deltok i sitt siste OL i 1956 og dermed var en æra i Falkens skøytehistorie over.

Den 4. mannen i Falkentrioen var Karl Brechan. Alt i 1929 ble han valgt til formann i Falken for først gang. Han gjorde en enorm innsats i klubben i tiden før og etter krigen. Men det er først og fremst hans forhold til Falkentrioen han huskes. Der var han den suverene leder og ledet trioen med fast hånd. Hjallis forteller fra VM 1950 i Eskilstuna, hvor det var så bløt is at 10 000 m ble utsatt til utpå kvelden, da det kom er litt kjøligere drag i lufta. Lille Jonny Werker fra USA ledet stort foran 10 000 m. Selv om forholdene var blitt betydelig bedre kalkulerte Hjallis med en tid rundt 20 blank på 10 000 m. Da det ble Hjallis tur å gå, spurte han Karl hvilket skjema han skulle gå etter. Ja, sa Karl jeg har et på 17.50 du får gå etter det. ”Du e ikke rætt” sa Hjallis ”det gå ikke an å gå på det her”. Da kom det kontant fra Karl; ”hold kjæften din å gå du gut, du har ikke noe greia på det her”. Hjallis gikk på 17.40.

Utover i 50 åra hadde Falken en solid junioravdeling, men noen ener var det vanskelig å skape. Villy Melkvik var klubbens klare ener og hevdet seg i enkelte nasjonale mesterskap. Han representerte også Norge i enkelte landskamper.

Selv om skøytegruppa greide seg godt etter krigen, hadde de andre avdelingene en negativ utvikling. Friidrettsavdelingen var en av byens største også en tid etter krigen, men dessverre klarte ikke avdelingen og fornye seg. Og i løpet av 50 tallet var det slutt med friidrett i Falken. Falken hadde også håndball, bandy og ishockey. Fotball klarte seg imidlertid fint. Her spilte Falken en tid i 2. div., noe som tilsvarer 1. div i dag. Men også her slet klubben, særlig med å

skaffe penger og ledere. I løpet av 1980-tallet gikk avdelingen sammen med Nidelv, men etter den tid forsvant Falkennavnet fra fotball.

Personlig tror jeg at når tilhørigheten til Lademoen forsvant, forsvant også grunnlaget for rekruttering av aktive og ledere. Skøyter hadde det enklere i og med det bare var en brukbar trenings- og konkurransebane i byen. Nemlig Stadion og der var alle som ville satse på skøyter. Der var også Falken tilstede.

Først på 60-tallet dukket en ung herre fra Leksvika opp, nemlig Villy Haugen. I sitt første løp ble han disket på 1500 m da han hadde vekslet på startsida på 1500 m.

Under Thor Herjes kyndige ledelse utviklet Villy seg til å bli en meget god sprinter og mellomdistanseløper. Den gang var det ikke noen ren sprintklasse så Villy fikk ikke vist sitt virkelige potensiale. Villy hadde en fenomenal utvikling. Fra han i 1962 gikk på 2.49.0 på 1500 m i et løp i Stjørdal og ble nr. 7 i jr. B klassen, til han i 1964 overrasket oss alle og tok OL bronse på 1500 i Innsbruck. Villy la opp 23 år gammel.

Jan Egil Storholt meldte seg inn i Falken siste halvdel av 60-tallet. Han kom fra Løkken Verk, som den gang hadde et godt skøytemiljø. Jan Egil ble klubbens andre norske mester i junior i 1969. Her kunne også karrieren sluttet. 1970 ble han utsatt for en gruveulykke på Løkken. Han ble hardt skadd og mange tvilte på at han noen gang kom tilbake på skøytebanen. Jan Egil kom imidlertid tilbake selv om det tok noen år før han slo gjennom i senior-klassen. Da ble han en av de 4 essene som dominerte norsk skøytesport i 70 åra. 1976 var hans store år, på sin 27 årsdag ble han olympisk mester på 1500 m. Jan Egil ble norsk mester 1 gang, Europamester 2 ganger og 3 ganger nr. 2 i VM. Han satte 9 norske rekorder og verdensrekord på 1500 m. på 1.55.18.

Ved siden av Villy og Jan Egil hadde vi på 60, 70, 80 og første del av 90 tallet god rekruttering og gode junior- og senior løpere. 1971 fikk vi vår første Landsmester på skøyter. I senior hadde vi stort sett med løpere i alle allround NM i den perioden. I sprint var det stort sett Jan Egil som deltok. Heller ikke han satset seriøst på sprint, selv om han satte norsk rekord 3 ganger på 1000 m og sammenlagt. I 1977 og 78 hadde vi med 3 løpere i allround NM. Jeg nevner det for da hadde vi ennå bare naturis, mens kunstfrosne baner hadde kommet sørpå.

Etter at Jan Egil ga seg 1981, hadde vi ingen internasjonale løpere i klubben. Steinar Hansen starten riktig nok i WC i 1991. Men han klarte ikke å stabilere seg på noe landslag, Betenkkelig er det også at Steinar er den eneste Falken-løperen som har deltatt i WC for senior.

Eskil Ervik var vårt store håp på 90-tallet, men han valgte å flytte til Hamar i 1992. Og gikk inn i Hamar Idrettslag.

Eskil vant flere NM og var helt i toppen internasjonalt. I våre øyner var han stadig Falkenløper.

På midten av 90-tallet mistet Trondheim sin kunstfrosne bane og den ble borte i 4 år. I den perioden mistet vi nesten alle våre løpere. Kun 4 seniorer og en gutteløper var igjen på slutten av denne perioden.

Klubben tok imidlertid grep for å bedre rekrutteringen. Med penger fra klubben ble det kjøpt inn hurtigløperskøyter med stiv støvel. Og under Asger Hansens og senere Torgrim Tønnes ledelse, kom vi i gang med rekrutteringsarbeidet.

At dette var vellykket, viser at da vi arrangerte LM i 2002 stilte vi med 10 løpere. I vårt eget jr. NM i 2006 stilte vi med 9 løpere.

Dessverre ble bare Jørgen Tønne en habil seniorløper. De andre ga seg av forskjellige grunner så alt for tidlig.

Ser vi på Falken i senere tid, har det vært arbeidet godt med rekruttering og utvikling av løpere. Klubbens juniorer er på et utrolig høyt nivå. Også i aldersbestemte klasser ser det lyst ut. De har resultater som er langt over det klubben har hatt tidligere. Selv Eskild Ervik vist ikke såpass lovene takter i sin tid som jr.

Det at vi også har en kvinnelig seniorløper som er i norgestoppen, skulle det inspirere andre av våre kvinnelige løpere til å satse på skøyter. Falken har opp gjennom tidene ikke vært særlig flink til å få frem kvinnelige løpere.

Falken har alltid vært selvforsynt med funksjonerer og dommere. Våre dommere har også hatt internasjonale oppgaver. Trond Ratdal ble vår første internasjonale mesterskapstarter. En oppgave som henger meget høyt.

Klubben har også gjennom tidene hatt tillitsvalgte som har hatt styreverv i både krets og forbund.

Falken var med-arrangør i det første WC noen sinne, da dette i 1985 ble avholdt på Leangen. Også i det første VM for enkeltdistanser som ble arrangert, var klubben en av arrangørene. Mesterskapet gikk i Vikingskipet.

Under EM på Bislet i 1949, var Falken med-arrangør. Aldri før eller siden har noen klubb utenom Oslo-alliansen vært med-arrangør på Bislet. Karl antyda at det kanskje ikke passa Hjallis å gå EM hvis Falken ikke fikk være med. Denne gang var det løperens klubb som betalte utgiftene i forbindelse med deltakelse i mesterskap. Med 27 000 tilskuere begge dager ble det en god slump kroner på Falken.

Foruten dette har klubben også arrangert selv, og vært med-arrangør i VM, EM, NM og LM på Leangen.

Jeg vil avslutte med å gratulere klubben med 90-årsdagen og ønske hell og lykke i årene som kommer.

Per H. Hansen